СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 227. Джерзі Сіти, Н. Дж., четвер, 2-го жовтня 1941. No. 227. Jersey City, N. J., Thursday, October 2, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

РУЗВЕЛТ ЗА ПОШИРЕННЯ СОЦІЯЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ ФАРМЕРІВ І ДОМАШНЬОЇ ПРИСЛУГИ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт заявив підчас пресової конференції, що внесе до Конгресу законопроект в справі поширення соціяльного обезпечення для фармерів і хатньої прислуги. Таким способом уряд хоче забезпечити поміч на старість що найменше 27,000,000 особам, що разом з попередними горожанами, обнятими соціяльним законодавством, виноситиме 67,000,000 людей. Провідною ідеєю нового законопроекту є це, що федеральний уряд хоче допомогти якнайбільшому числу горожан. Дотеперішнє соціяльне забезпечення примінене здебільша до промислових і канцелярійних ґруп. Таке федеральне законодавство принесе значну поміч біднішим стейтам, які не мають ніякого обезпечення на старість своїм мешканцям. Цей новий плян опрацював Рузвелт разом зо своїми кабінетними секретарями та фінансовими дорадниками.

ПРЕЗИДЕНТ КОНФЕРУЄ З ГОЛОМ В СПРАВІ ЗАКОНУ НЕВТРАЛЬНОСТИ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт і секретар стейту Кордел Гол відбули довшу конференцію, на якій обговорили не тільки питання зміни Невтральностевого Закону, але також переглянули міжнародню ситуацію. Оба державні мужі годяться цілком на це, що Нетральностевий Закон має бути так змінений, щоб уможливлював доступ американським кораблям до пристаней тих народів, які користають з американської помочі. Однак ні президент ні секретар стейту не подали, чи в цій справі буде внесений скоро законопроект, як теж відмовилися подати, чи домагатимуться лиш зміни, чи цілковитого уневажнення Невтральностевого Закону.

ПАТЕРСОН ЗА ЗНЕСЕННЯ НЕВТРАЛЬНОСТЕВОГО ЗАКОНУ

ІНДІЯНОПОЛІС (Індіяна). — Роберт П. Патерсон, підсекретар війни, виступаючи на конвенції Американського Адвокатського Товариства, заявив, що Америка повинна змінити Невтральностевий Закон та кинути всі свої засоби проти гітлеризму. Стверджуючи, що Америка приготовляється, щоб стрінути ворога узброєною, Патерсон твердив, що американська армія механізується з кожним днем та дістає найкраще в світі узброєння.

ҐВІЛЕР КАЖЕ СВОЇМ КРИТИКАМ ИТИ ДО ЕВРОПИ БОРОТИСЯ

ЛОС АНДЖЕЛЕС (Каліф.). — Виступаючи з промовою в Тавн Гол, сенатор Буртон Ґвілер заявив, що його критики, які хочуть вмішати Америку до війни, повинні поїхати до Анґлії й там воювати. Далі казав, що американський Конґрес ніби зійшов до ролі гітлерівського Райхстаґу й Сталінського Совету, бо тільки потакує за президентом.

РУЗВЕЛТ ПРО РЕЛІҐІЙНУ СВОБОДУ І СОВЄТСЬКУ КОНСТИТУЦІЮ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт заявив на пресовій конференції, що конституція СССР ґарантує свободу реліґії, як теж дозволяє совєтським горожанам вести проти-реліґійну пропаґанду. Свою заяву зробив президент з нагоди запиту журналіста в справі дозволу совєтського уряду на релігійні практики поляків в СССР. Стверджуючи, що в Совєтах існує такий самий закон щодо реліґії як в Америці, президент Рузвелт покликувався на 124. статтю совєтської конституції, яка передбачує свободу реліґійного визнання як теж право вести безбожницьку пропаґанду. Ця заява Рузвелта зробила велике вражіння на консервативні й католицькі американські кола.

ПРЕЗИДЕНТ ХВАЛИТЬ ВІЛЬНУ ПРЕСУ

НЮ ЙОРК. — З нагоди „часописного тижня" президент Рузвелт вислав на руки голови орґанізаційного комітету, В. Гарди, привіт, в якому заявив, що „задержання вільної преси є основним обовязком американського патріотизму". Тим більше, писав президент, американці повинні старатися, щоб задержати вільну пресу.

СУМНІВАЮТЬСЯ ЩОДО „РЕЛІҐІЙНОЇ СВОБОДИ" В СОВЄТАХ

НЮ ЙОРК. — Б. суддя Алфред Талей сказав, що заява президента Рузвелта щодо реліґійної свободи в СССР не відповідає справжнім відносинам у Совєтах. Він твердив, що католицька церква в Росії є переслідувана, а сама реліґія після офіційного совєтського пляну є „опіюм для народу". Парох бруклинської катол. церкви, о. Дж. Л. Бедфорд, рівнож заявив, що президент Рузвелт помиляється щодо реліґійного положення в Совєтах. Згаданий священик твердив, що це є „найгірша заява", яку колинебудь зробив президент. Згідно з тими інформаціями, які дає Католицька Конференція Католиків у Вашинґтоні, твердив о. Бедфорд, в Росії є якраз навпаки. Там нема реліґійної свободи, а якщо там має хтонебудь яку свободу, то хіба ці, що є вже в гробі. Щодо поляків, твердив бриклинський парох, то вони зазнали від большевиків більшого реліґійного переслідування ніж за часів римської імперії.

КЮДАГИ ВЗИВАЄ АМЕРИКУ ПОВЕСТИ ОФЕНЗИВУ ЗА МИРОМ, ПОКИ ЩЕ НЕ БУДЕ ЗАПІЗНО

Джан Кюдаги, б. американський амбасадор до Бельгії, виступаючи на вічу в Тавн Гол Клоб, в Ню Йорку заявив, що Злучені Держави Америки повинні почати негайно мирову офензиву та довести до замирення Европи поки не буде вже запізно. Він твердив, що якщо Америка увійде до війни, то це буде початок другої 30-літньої війни. Кюдаги казав, що це булаб довга війна, з якої ніхто не вийде побідником, а всі програють. А знищення та руїна, які принесе ця війна, буде переходити й найбільш буйні уяви. Крім Кюдаги, виступали в справі замирення й інші американські діячі. Конґресмен Ворис з Огайо твердив, що Америка має сильні „інструменти мира", а саме поживу, воєнні матеріяли та золото. Норман Томас говорив, що він сумнівається, чи всякі заходи встримають Америку від війни зогляду на рішення президента Рузвелта не допомагати в замиренні. Дж. Т. Флин, голова нюйорського відділу „Америка перша" також стверджував, що саме тепер є догідний час на мирові переговори. Він казав, що наколи совєтська армія буде знищена, англійський нарід буде прагнути мира. Кінчаючи мітінґ, Кюдаги твердив, що він знає, що 99% німецького народу є за миром, одначе німці не виступлять проти Гітлера, бо знають, що мир Чорчила був би далеко гірший від того, що його Німеччина підписала у Версаю.

АМБАСАДОР ЦЄХАНОВСКІ ПРО ПОЛОЖЕННЯ ПОЛЯКІВ В СОВЄТСЬКОМУ СОЮЗІ

Ян Цєхановскі, вашингтонський амбасадор польського еміґрантського уряду, вислав секретареви стейту Голови довшого листа, в якому представив положення поляків під Москвою. Отже він каже, що в СССР твориться польська армія, яка майже виключно сkладається з „добровольців". Большевики дозволили полякам творити цілком окрему польську національну армію. А решта поляків в СССР, каже амбасадор, тішиться новими правами: вони мають свої школи, повну культурну свободу, костели та синаґоґи, а в армії є християнські й жидівські духовники. Також польські засланці одержали повну свободу, пише Цєхановскі. В самій Москві відчиняють поляки свій костел та синагогу для польських жидів. Польський амбасадор жалується, що польській армії в СССР бракує теплого убрання, обуви та медичних приладів і літаків.

СОВЄТИ НА ЦЕНТРАЛЬНІМ І ПІВНІЧНІМ ФРОНТІ ПОВЕЛИ ПРОТИНАСТУП

Совєтські звідомлення говорять, що їх сили повели сильний протинаступ проти німецьких військ. На ленінградськім фронті, кажуть ті звідомлення, їх війська здобули одно місто „Б", лежаче над рікою, а також відбили кілька сіл. Також ситуація на центральнім і полудневім фронті значно поправилась, кажуть совєтські кола. Представник міністерства закордонних справ, Лозовський заявив, що здобуття Києва німців дорого коштувало. Також совєтські війська не залишили в місті нічого, що малоб якунебудь вартість для ворога. Половину населення Києва вивезено, казав він. Совєтські звідомлення, одначе, признаються що Полтаву німці взяли.

ЗАПЕРЕЧЕННЯ ЧУТОК ПРО МИР

Совєтський представник Лозовський заявив, що чутки про спроби замирення Совєтів з Гітлером є цілковито безосновні. Їх пускають в світ держави „осі", які хочуть в той спосіб скріпити мораль своїх народів, казав він. Совєти будуть далі боротись.

ТЯЖКИЙ КОРАБЕЛЬ „НЕЛЬСОН" УШКОДЖЕНИЙ

Британський міністер фльоти признав, що в морській битві, що розігралась пару днів тому на Середземнім морі між британським конвоєм і італійськими торпедовими літаками ушкоджено тяжкий британський корабель „Нельсон". Також втрачено один торговельний корабіль. Але італійці втратили 14 торпедових літаків. Бій тривав не девять годин, тільки одну годину. „Нельсон" від цього ушкодження мусів звільнити свій хід, але сам своєю силою заїхав до британської пристані.

ІТАЛІЙСЬКА ПОМІЧ НІМЦЯМ

З Анкари доносять, що Мусоліні на жадання Гітлера, щоб той післав на совєтський фронт своїх десять дивізій, згодився вислати лише чотири дивізії. Мусоліні говорить, що треба йому чимало війська в себе вдома і в Північній Африці. В Італії також рахуються з тим, що підчас зими Британія натисне на Середземнім морі. Положення в Італії загострене ще й тим, що Німеччина не може доставляти Італії вугля і інших ключевих сирівців і через те в італійськім промислі застій, а далі — брак ріжних продуктів.

„КАМУФЛЯЖ". — Російська світлина, що, мовляв, представляє замаскований панцирний поїзд російської армії, при виїзді на німецький фронт.

НІМЦІ ДАЛІ РОЗСТРІЛЮЮТЬ ЧЕХІВ І ПЕРЕВОДЯТЬ МАСОВІ АРЕШТИ

БЕРЛІН. — Німці далі жорстоко мстяться на чехах за те, що ті орґанізували повстання проти них, з ціллю відновити свою незалежну державу. Німецька окупаційна влада, яку в Чехах тепер очолює Райнгард Гейдріх, розстріляла знов 58 передових чеських громадян. Разом за два дни німці розстріляли 88 осіб, а арештували 256. Та ці числа подають самі німецькі ґазети. Є велика правдоподібність, що вони далеко більші. Серед розстріляних є високі військові старшини і професори університету. Німецька влада також заборонила всі кінові і театральні вистави, та, загалом, заборонила людям показуватись на вулиці після 10 години вечором.

ПРЕМІЄР ЧОРЧИЛ ПРО ВІЙНУ.

ЛОНДОН. — В британськім парляменті здавав звіт з війни премієр Чорчил. Він сказав, що, назагал, ситуація для Анґлії значно поправилась. Зокрема поправились справи в битві за Атлянтик. За останні три місяці Британія мала три рази менші втрати, ніж за попередні три місяці. Німецько-совєтський фронт дуже виснажує німців з їх мілітарних сил. Але цей фронт, казав Чорчил, може бути врятований лиш тоді, коли Британія і Америка дадуть Совєтам належну поміч. Коли ходить про Британію, казав він, то вона вже тепер дає таку поміч, на яку її стати. Дуже відрадним для Британії явищем, говорив далі Чорчил, є це, що Німеччина має брак літаків. Це брак літаків змусив Німеччину так обмежити свої налети на Анґлію. Колиж ходить про сухопутну німецьку силу, то вона ще дуже велика, казав він. Німеччина може провадити війну проти Совєтів, а водночас повести офензиву проти Британських островів, чи в напрямку долини Нілю, чи проти Еспанії і Портуґалії, щоб тамтуди перейти до Північної Африки. Тому Британія мусить держатись на осторожности. Чорчил також говорив, що британські політичні і мілітарні власти застановлялись над можливістю наїзду на европейський континент, щоб в той спосіб облекшити натиск на Совєти, але [illegible]

ІТАЛІЯ ДОБРЕ ВІДЧУВАЄ ДОТИК ВІЙНИ.

РИМ. — Ціле італійське населення дуже спантеличене новими розпорядками, які різко обмежують майже всі продукти, це є: харчі, одежу, кухонне начиння, хатну обстановку з меблями, всілякі машини й інші продукти, що мають який небудь метал, тоалєтні продукти, напитки, люксусові речі і т. п. Італійський уряд заповідає, що впровадить ще різкіші міри. Населення тими розпорядками пригноблене. Воно кинулось масово купувати ріжні продукти, щоб ними засобитись на будуче. Тим воно вичерпало свої засоби, а також тим воно робить великий натиск на зріст цін. Люди шукають за якимись продуктами, або сталими вартостями і визбуваються готівки.

НІМЦІ ВЖЕ ОТВЕРТО ГОВОРЯТЬ ПРО ДОВГУ КАМПАНІЮ В СОВЄТАХ.

БЕРЛІН. — Німецький полковник ґенерального штабу, Шеріф, опублікував статтю, яку передрукувало багато інших німецьких ґазет. В тій статті він говорить, що німецька армія в Совєтах приготовляється до зимової кампанії. Він каже, що війна може потягнути до літа другого року. Коли ходить про зиму, каже він, то німецький ґенеральний штаб цілком певно не повторить помилок Наполеона. Німецька армія буде добре засоблена відповідним матеріялом, зокрема одежею і амуніцією. А коли ходить про сніги і морози, то вони будуть більшою перешкодою для совєтської армії, ніж для німецької, яка є краще зорґанізована, каже він.

МИТРОПОЛИТ ШЕПТИЦЬКИЙ ПРИЙМАЄ НІМЦІВ.

ЛОНДОН. — Польські кола в Лондоні передають вістку, взяту з якоїсь „української преси", начеб митрополит Шептицький принял в себе німецького ґубернатора, разом з іншими німецькими представниками і заявив їм, що внаслідок недуги не може виходити зо свойого помешкання. Проте згодився на пропозицію співпраці з німцями в „границях суспільної роботи" і згодився стати членом комісії створеної окупантською владою для виконання певних суспільних завдань. Польські кола повтаряють за тою „українською пресою", що та розмова мала „сердечний характер".

РУДОЛЬФ ГЕС НА ГОЛОДІВЦІ.

ЛОНДОН. — Англійські газети говорять, що Рудольф Гес, який кілька місяців тому в літаку опустився над Англією в невідомій добре дотепер місії, тепер пішов на голодівку і домагається, щоб його трактували не як воєнного вязня, тільки як політичного представника. Він хоче, щоб його випустили на волю і дозволили на поворот до Німеччини. Гес, як подають англійські газети, є увязнений недалеко Лондону.

ТУРЕЧЧИНА НЕ ЙДЕ НА СПІВПРАЦЮ З НІМЦЯМИ.

АНКАРА. — Турецький уряд, заключаючи новий торговельний договір з Німеччиною, відмовився давати німцям хром, потрібний їм дуже для мілітарних цілей. Також турки відмовились в більшій скількости продавати німцям харчі, хоч в той сам час вони обіцяли продати британцям за три міліони фунтів харчів. Зате обіцяно німцям тютюн, бавовну, товці і деякі інші продукти, на суму сто міліонів турецьких фунтів. Але за ті продукти німці мають давати туркам полеві гармати, машинові кріси і амуніцію, тяжку машинерію, фотографічні апарати і т. п.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Де Ваші Діти?

Наші діти — це теж і наша будуччнна в Америці. Про це вже стільки наговорено, що аж не хочеться більше про це писати. А проте, коли застановимось на хвилину, як ми підходимо до цеї справи під практичним оглядом, то побачимо, що таки треба про це ще далі говорити і писати.

Очевидно, що й тут ми не є якимсь винятком, себто — найгіршими, бо та сама справа журить усіх тих, що є тут чужо-національного походження, себто в першу чергу тих, що родились ще в старому краю. Те питання є одначе не менше важним і для здорово думаючих американців другого, третього й дальшого покоління, що не хотілиб зривати з цінностями і традицією тих, з яких роду вони вийшли. І так є тепер в Америці, що й „справжні" американці, себто такі, що їх рід звязаний з американською землею сотні років, якщо вони поступові, є за те, щоб такі цінности задержувались, бо вони є прикрасою Америки.

Усе це легко сказати, а тяжко здійснити. Але одно певне, що тих цінностей не захоуваємо, якщо не подбаємо, щоб вдержувати такі орґанізації, що гуртувалиб людей певного походження і піддержували в них такого справжнього американського духа, що дораджує їм збогачувати американське життя цінностями того народу, якого кров пливе в їхніх жилах. Застановляючись над тим, прийдемо до такого заключення, що до таких орґанізацій належать того роду запомогові орґанізації, до яких належить наш Український Народний Союз.

А що так є, то треба тільки вглянути глибше в діяльність і духа цеї орґанізації, щоб про це переконатись. Тому саме і доля У. Н. Союзу повинна бути на серці кожного, що дорожить українською справою, українським іменем і українською традицією. Памятаймо, що У. Н. Союз має серце не тільки для [illegible] го членами. Він памятає і за наших предків, як і за тих, що по нас прийдуть. Він дбає за добро, що вийшло з української крови на те, бо хоче, щоб духова й благородна частина українського народу не пропадала і тут в Америці, а це знову повинно вийти тій країні тільки на користь. У. Н. Союз зрозумів вагу цеї проблеми ще в 1898. році, коли на конвенції в Шенандо запроваджував Молодечий Департамент. А тоді було мало таких орґанізацій, щоб розуміли, що Молодечий Департамент становить резервові кадри, з яких вербуються нові члени для Департаменту дорослих членів, та що він підготовляє молодь до тих орґанізаційних обовязків, які вона опісля має на себе перебрати, стаючи дорослими членами. І коли тепер загальний пересічний вік членства У. Н. Союзу є низький, то велика заслуга в цьому є саме Молодечого Департаменту, з якого тепер кожного року переписується до старших приблизно 700 членів. Памятаймо про це! Молодечий Департамент має пять ріжних кляс обезпечення і тому і найвибагливіший знайде відповідну клясу обезпечення для своєї дитини, яка повинна бути обовязково в рядах У. Н. Союзу.

Чого Вчить Нас Америка?

(З Канади для „Свободи").

Українці, прибуваючи до Злучених Держав і Канади, знаходили демократичний лад та такі установи, то були нічим іншим, а тільки сповненням їхнього ідеалу. Це зрозуміле, бож українці вже з природи і традиції є настроєні демократично. Тому і не можуть казати, що щойно Америка навчила їх любити демократичний лад. Їхні славні прадіди, як от козаки, не тільки любили демократичний лад, але й за нього часто й кров свою проливали. І так само відчуваємо і ми, що є з українського роду. Тому хай вчаться любити демократію люди з таких країн, де демократії не було! Зате американським і канадійським українцям треба вчитись за морем, у Злучених Державах і в Канаді, чого іншого, а саме: як тут практично використовувати свої природні здібности та нагоди.

Не маючи своєї держави, українці в Европі довгі віки не мали нагоди проявляти своїх природних здібностей, бо їхнім гнобителям якраз ходило про те, щоб цілий український нарід оставався дрібним хліборобом - гречкосієм та робив покірно на своїх панів. І тому найздібніші сини й дочки українського народу мусіли оставатися тільки дрібними „гречкосіями", бо не мали спромоги ходити до вищих шкіл та вчитися. Тільки декому з них, можна сказати, випадково, вдавалося сяк-так вибитися наверх, не зважаючи на всякі перепони, та творити ряди української інтеліґенції, що представляє розум й очі народу. Навіть і тут, в Америці, біда примушувала українських пересельчан насамперед подбати про своє економічне забезпечення, а як стало лекше, тоді доперва почато дбати, щоб поліпшити долю своїх дітей шкільною наукою та витворити свою інтеліґенцію.

Взагалі в Америці відчинився перед українцями новий світ, бо світ таких нагод, яких вони нігде не мали. Треба тільки вміти ті нагоди практично використати. Хто амбітний і здібний, перед тим в Америці відкриті всі школи, інституції та становища, бо ніхто тут не питає здібну та працьовиту людину: „А де твій шляхецький герб?" Хто здібний, амбітний і практичний, той може вибитися й на премієра в Канаді, або на президента в Злучених Державах!

А що українцям природних здібностей не бракує, то це показується по канадійських та американських школах. Треба ще тільки навчитися від практичних американців та канадійців того, чого їм ще бракує. Ну, і чогож ще американським і канадійським українцям бракує? Бракує їм більшої амбіції! І то в практичному та здоровому напрямку. Покищо американські й канадійські українці вдоволяються дійсно дуже скромними становищами. Наприклад, у Канаді є сотні здібних українських хлопців і дівчат, що вивчаться на учителів та учительок. І вже тим вдоволяються. Згодом дружаться і так вже свій вік звіковують на становищах учителів та учительок, чи беручись до дрібної торговлі. Та й у Злучених Державах покищо не можна запримітити між американсько-українською молоддю великого душевного праґнення добиватися найвищих становищ по школах, судах, в політиці, в індустрії, в торговлі, чи на полі мистецтва, або в ділянці наукових працівників. От, наприклад, в Канаді є людей ісляндського походження пятнацять разів менше ніж українців, але канадійців ісляндського походження є вже тепер повно на всяких становищах. Є вони професорами в канадійських університетах, на становищі послів, тощо. Є тепер один ісляндець навіть на становищі домініяльного міністра. Або хто не знає письменниці Лори Ґудмін Салверсон, канадійської ісляндки? Хто в Канаді не читав її повістей?

Тож тепер американські й канадійські українці повинні набирати від старших американців і канадійців великої, здорової та практичної амбіції, яка заставляє людину проявити цілу свою вроджену здібність та силу для творчого корисного й щасливого життя, бо це є найвищим ідеалом правдивої демократії.

О. Івах, Винніпеґ.

ГОЛОСИ ПРО УКРАЇНУ Й УКРАЇНЦІВ

Польська комуністка про Київ. Орган московської комуністичної партії, **„Правда",** містить довшу статтю відомої польської комуністки Ванди Васілевскої про Київ, столицю України. Згадана письменниця була дуже активною у Львові, коли його захопили були большевики у вересні 1939 р. Про Київ (перед заняттям його німцями) пише згадана полька ось що:

„Я побачила Київ перший раз в осені 1939 р. Він привитав нас, коли ми прибули з Західньої України, соняшним усміхом. Я, беззахистна подорожна, оставивши за собою руїни Варшави й спустошені міста й села Польщі, знайшла нову батьківщину.

„Пізніше я бачила Київ весною, відтак знов мене гріло літо в тому місті, якого красою я так перенялася. Прийшли опісля воєнні дні й моя любов до Києва зросла тисячу разів. Я проходила вулицями, де київські жінки взносили барикади, а моє серце наповнялося гордощами. Я прислухувалася до шуму совєтських літаків і була горда та щаслива.

„Кожний червоноармієць, що обороняє Київ, знає, що він обороняє столицю України, свою любов і гордість".

Соловейки співають. Веселість в траґічному Києві".

Нюйорська ґазета **„Ню Йорк Ворлд Телеграм"** з 25. вересня 1941 р. приносить статтю під повищим заголовком, яку написав Джордж Вит. Читаємо там між іншим таке:

„Коли німецькі панцирні дивізії заняли Київ минулого тижня, то це вже 19. раз від 1917 року, ця прегарна столиця України, правдивий Париж східньої Европи, переходить під чужу окупацію. Я був в Києві, коли його здобули 17 раз на це, щоб зараз знову втратити. Це було в 1920 році. По трьох днях подорожі у військовому поїзді з Варшави, я прибув до Києва у гарний травневий вечір з армією маршала Пілсудского, переїжджаючи через зелені, збіжами покриті поля Західньої України. Я не чув гарматніх стрілів. За[illegible] я чув соловейків. Тишина була така глибока, що інстинктовно ми здержувалися від розмов. Ми пройшли великий шлях, щоб знайти війну. Але в Києві ми знайшли спокій і мир. Коли ми прибули в центр Києва, побачили місто повне життя. Ми почули веселі голоси, розбиті сміхи, дівочі сміхи... Це було прямо не до повірення почути сміх в місті, що було свідком страшних боїв, в місті, яке переходило в чужі руки 17 разів.

„Було ясне полудне, коли ми опускали Київ, якраз тиждень потім, як його здобули поляки. Замісць соловійків ми чули гарматній вогонь. Не знати, чи й тепер співають соловейки, коли в Київ увійшли ушоломлені воїни панцирних дивізій Гітлєра".

Українці в наїзді канадійців на Спіцберґен.

Канадійсько-українські ґазети пишуть, що в наїзді канадійців на острови Спіцберґен, положені на північ від Норвеґії, брали участь також українці з Канади. Воєнний звіт згадує, що за переводчиків для порозуміння з московським населенням на Спіцберґен були рядовики К. Собків і Г. Шацько з Едмонтону та сапер Юрій Вовк з Летбриджу. Згадується в звіті й про летничого команданта Енді Гавриляка з Едмонтону та рядовика С. Ченка з Келвингтону. Всі вони канадійці з українського роду.

Лондонський „Сондей Експрес" про ґен. Андерса.

Відома лондонська ґазета **„Сондей Експрес",** реферуючи польсько-большевицькі відносини, згадує довше про ґен. Андерса, команданта польських військ, що творяться у Совєтському Союзі. Про цього ґенерала пише згадана ґазета між іншим таке:

Знані події з поворотом Леніна до Росії, в 1917 р. в закритому ваґоні, блїднуть в порівнанні до драматичних епізодів теперішньої війни в Росії. Перед шістьома тижнями в одній з келій Лубянківської тюрми лічився польський вязень. Він був ранений три рази підчас німецької кампанії в Польщі — раз ранили його німці, другий раз москалі, а третій раз українці. Сидів 20 місяців в тюрмі, не маючи жадних вісток, що діється на світі. Аж одного липневого дня до його келії ввійшло кількох високих большевицьких старшин, які привітали вязня чемно, військовим привітом. Між ними був один цивіль, найсильніший по Сталіні чоловік в Росії, голова НКВД — Берія.

Тим вязнем, розкриває англійська ґазета, був польський ґенерал Андерс.

„Польсько - українське віче".

Польська нюйорська ґазета „Нови Свят" з дня 27. вересня ц. р., подає, що в „Темпел Гол", при 101 Ґренд Стріт в Бруклині відбулося „польсько-українське віче", на якому зібралося доволі велике число слухачів. Б. З. Вержбіцкі пише в згаданій ґазеті, що зібрані заховувалися з великою резервою, слухаючи як спроваджені промовці вихвалювали під небеса „славну совєтську армію".

На тому вічу, пише ця ґазета, зібрано на допомогу Росії $1,022, які в „більшости зложили українці". На це віче не прибули польські промовці з Ґрінпойнту, а саме посол Ян Смоленскі та ґенеральний секретар ЗПН („Звйонзек Польскі Народови"), тому, що як пише звітовик, поляки далі не вірять московським большевикам й не зважаючи на це, що уряд Сікорского є в „союзі" зо Сталіном, таки не думають піддержувати большевицьку акцію в Америці.

Від себе додамо, що не важко догадатися, що „українці", що влаштовували це віче, нічого з українством спільного не мали й не мають. Аранжері тих віч це анти-демократи і визнавці Сталіна, що були проти допомоги Британії, поки Гітлєр не розійшовся зо Сталіном.

Як виглядає здобутий німцями Київ?

Про здобутий німцями Київ в американській пресі майже нема відомостей. Німці розіслали кілька фотографічних світлин, на яких видно цілі будинки, церкви та вулиці. З того можна вносити, що большевикам не стало часу знищити Київ згідно з їх плянами. На одній з світлин видно багато цивільного населення, яке, як виглядає, не втекло з червоною армією. По убранні та вигляді ось тих мешканців Києва пізнати, що жили в нужді. Під величезними будинками видно бідно вбраних жінок, в якихсь свитках та хустках на головах. Мущини в кашкетах. Не видно ні одного капелюха! Якщо всі мешканці України так виглядають, то не має чим хвалитись „соціялістичне будівництво" Сталіна.

Українська преса на Західній Україні.

В окупованій німцями Західній Україні зачинають появлятись українські часописи. І так, у Львові, крім „Українських Щоденних Вістей", виходять ще „Львівські Вісти", в Стрию „Стрийські Вісти", в Зборові „Зборівські Вісти", в Копичинцях „Воля", в Дрогобичі „Вільне Життя" (чи „Вільне Слово"), в Бережанах „Бережанські Вісти", а в Бучачі „Бучацькі Вісти". Українські учителі заложили товариство „Українське Обєднання Праці".

ЛЯ ҐВАРДІЯ КАЖЕ, ЩО ГІТЛЄР ВЖЕ ПОБИТИЙ.

НЮ ЙОРК. — Говорячи при поставленні угольного каменя під нову технічну школу, нюйорський посадник Ля Ґвардія, заявив, що Гітлєр разом зо своїми союзниками є вже переможеним і ніяк не виграє теперішньої війни. Він твердив, що Америка приготовляється тепер на всі ці трудноші, які виринуть по закінченні війни.

21. грудня 1764. р. скасувано гетьманщину в Україні.

Д. ІВ. ГРУШКА.

ДВІЧІ ОХРЕЩЕНА

Повість з часів кріпацтва.

(21)

— Щоб то воно значило? — думав він ідучи до хати. — З дому йшли мирно, любо... Хіба що трапилось дорогою? І відчинивши двері остовпів: Горпина лежала бліда як смерть.

— Горпино! Дитино моя рідна, — улещав її він. — Що з тобою трапилось? Не крийся від мене!... Тиж моя єдиная утіха, скажи, щоже що проміж вас вийшло?

Горпина добре бачила, що він її не кривдить, що він один поняв її, його одного чутке серце відкликалось на її горе, і вона ледви промовила: — Важко мені, таточку! — і знов залилася сльозами.

Минало літо. Старий Репях не діждавшись з дороги свого зятя захворів, хутір свій продав волостному писареві, гроші віддав Горпині і сам Богові душу віддав. Часто Горпина згадуючи свого батька поглядала на павутину, що михтіла по степу і на пожовкле листя, котре нагадувало вже й про осінь, а про Івана все ще й чутки не було.

Часто вона виходила на високу Калитву виглядати на шлях, та завжді верталась смутною, за роботу бралась нехотя; їй здавалось, що вона не хозяйка, а наймичка, котра дослужувала свого строку, щоб кинути те хозяйство на віки.

Старий кожну хвилину слідкував за нею і часто кралькома притаївшись бачив, як вона плакала; дивлячись на її смуток він розважав її розумною мовою, на яку був не ледачий. Горпина знала, що своєю журбою наганяє смуток і на старого батька; знала, що кожна її слезина капала розтопленим оловом на його уражене серце і мов та хвороба сушила і коротчала йому віку, та не змогла перемогти себе.

На саму Покрову старий запряг коня, і Горпина поїхала до церкви, щоб відправити молебень за здоровля Івана і роздати милостиню за упокой померлих Олексія і Наталки. Служба кінчилась і вона роздавши милостиню лаґодилась їхати до дому, коли нараз глянула до базарю і остовпіла. Біля лавок стояла невеличка валка чумацьких паровиць. Серце у неї радісно забилось, їй показались паровиці знайомими. „Наші!" крикнула вона і пустилась бігти.

У валці стояло всего тілько чотири паровиці, з котрих дві Горпина признала своїми, а другі дві чужими. Волів ані людей не було.

— Щож воно за знак? — питала вона саму себе. — Деж це воли та люди?... Чи не трапилось якого нещастя з Іваном? — Серце у неї так защеміло, що вона не змогла й сіла на те саме віє, на якому сиділа прощаючись з Іваном. Вона згадала ту хвилину, як виряжала Івана і як він тепер зрадіє, коли вона скаже йому, що от-от і вона буде матірю, що й вона также як і інші матірки кохатиме свою дитину. Далі їй прийшло на розум, що Івана не має на світі, і вона у тій смутній мрії бачила себе вдовою, а дитину безталанним сиротою у наймах у чужих людей. Важко стало у неї на души, і вона сиділа звісивши голову на руки..

— Здорова будь, кумо! — почувся їй знайомий голос. Вона кинулась і ті смутні мрії зникли як дим, а замісць них перед її очима стояв Микита Книшенко з нанизаними на пужално бубликами.

— Здоров, Микито! — не то радісно, не то смутно озвалась Горпина. — А я сижу тай думаю: чиїж це паровиці? Чи наші, чи не наші?

— Та воно так таки й є, що й ваші й не ваші. Тут, моя кумочко, ваших дві, а дві не ваші, — відповідав Микита з усмішкою оглядаючи її з ніг до голови.

— Чогож це так, що ти сам приїхав?

— Ні, не сам. Нас приїхало чимало, тілько кум Іван не приїхав. Він поїхав у Марнополь по рибу.

— А паровиціж наші чого тут?

— А того, що як ми тепер з Іваном ще рідніше покумались, тай порадились так, щоб у нас було однаково товару, то я на його дві паровиці набрав соли, а він на мої дві набере риби.

— А не казав він, коли його сподіватись?

— А що він буде казати, коли тут і самому добре видно, що як нічого не трапиться, то може до Різдва і приїде, — відповів він усміхаючись.

Горпина почувши таку звістку готова була хоч і розплакатись.

— Та ну, кумо, не вішай голову — озвався він жартливо. — Він, як дасть Бог благополучно, то може ще до неділі приїде. Ти краще йди сюди, моя кумочко, я дам тобі гостинця. — І діставши низку чорного просолу подав його Горпині.

— Та яка я тобі кума, що ти звеш мене кумою? Чи може ви з Іваном знов там де в дорозі покумались?

—Трохи не вгадала, кумасю. Не з Іваном і не з тобою, а у тебе з Іваном як Бог дасть благополучно, то буду кумом. Та не червоній! Не брешу! — І Горпина засоромившись побігла до своєї повозки.

Старий Очеретько не раз уже нетерпляче поглядав за ворота, та Горпини все ще не було. „Що воно за знак?" — думав він. „Завжді було поспішає до дому першою, а тепер забарилась. Чи не трапилось чого? І він з такою думкою ходив нетерпляче то по під повітками, то по коморах, доки не заржав за ворітьми кінь і він пішов відчиняти ворота.

— А я думав, що батюшка тебе привязав там, та хотів уже їхати виручати.

— Як би то привязав, а то ні, — відповіла Горпина, — Микита приїхав, так я з ним забалакалась.

— А нашіж де?

— Наших ще немає. Він повернувся з сіллю, а наші пішли по рибу. Та казав, що може до неділі будуть. Ось вам Микита передав гостинця, — і вона подала рибу, сама же миттю переодягнулась і почала лаґодити обід, а старий привязавши коня до ясел пішов скликати наймитів обідати.

Пройшов день, пройшов другий, третій, настала субота і Горпина все позирала то на ворота, то на шлях, звідки слід було їхати Іванові, та його не було. Упоравшись з худобою Горпина побанила руки і вийшла за ворота, та їй і там не сиділось і вона встала і тихесенько пішла на Калитву.

Не легко було їй здиратись на неї і вона не раз ставала одпочити. — „Посидю трохи — надумала вона, — може чи не полекшає на серці". І вона опустилась на траву поглядаючи то на шлях, то на Царичанку.

(Дальше буде).

НА РІЖНІ ТЕМИ

АМЕРИКА И УКРАЇНА.

Нюйорський щоденник „Геральд Трибюн" подав в останню неділю передовицю під наголовком „Ціна свободи", в котрій говориться, з одного боку про спущення на воду в американських доках 14 нових торговельних кораблів, а з другого боку про німецькі донесення про поважні російські військові втрати на Україні.

Пишеться в тій статті: „Україна лежить далеко від тих доків, де спущено на воду американські кораблі: Атлянтик широкий, а Тихий океан ще ширший. Не дивлячись на це кожний німецький поступ наперед, кожна квадратова миля, що попадає під панування свастики, наближає до американських берегів ближче загрозу Гітлеризму".

У цей спосіб американська ґазета, зовсім певно без пропаґанди з боку українців, сама стверджує, що від того, що станеться на Україні, може в значній мірі залежати доля Америки.

Правда, американська преса ще не розуміє, в якій мірі доля Америки може залежати від того, як віднесеться до подій на українській землі український народ. Зясування цього — завдання української пропаґанди.

ТЕПЕР ЯСНО.

Розстріл трьох чеських ґенералів німецькою окупаційною владою нарешті вияснив недвозначно, яке становище до німецької окупації заняв чеський народ.

Як довго німецька окупаційна влада лише помахувала кулаком і револьвером, можна було сумніватися, чи це лише пострах, чи справжня небезпека. Коли німці аж розстрілюють ґенералів, то світ уже знає певно, що положення в Чехії поважне.

Коли окупаційний уряд сказав, що він розстріляв людей як провідників руху за привернення незалежної чеської держави, то світ знає, що цей рух має широке попертя. Якби рух не був поважний, ґенералам було би обійшлося арештом.

ХТО КРАЩИЙ?

Вірджініо Ґайда, речник фашистівського уряду, написав в італійській ґазеті „Джорнале д'Італія", що певно облетить світ. Каже він, що італійці повинні видумувати новинкарські донесення, щоб протиділати англійській пропаґанді.

Щоб заохотити італійців до цієї нової праці, Ґайда запевняє їх, що вони будуть підробляти новинки зовсім добре, ба навіть краще від британійців: адже італійці мають кращу уяву від британійців.

Це все гарно але пощо покликуватися на таланти земляків? Чи не краще було показати італійцям, як він самий справлявся в цей спосіб з британійською пропаґандою?

НОВА ҐАЛЕРІВСЬКА АРМІЯ?

Польський ґенерал Броніслав Дух відбув конференції з представниками американського уряду в справі мобілізації в Америці добровольців на війну за відбудування польської держави. Добровольці мають відбути військовий вишкіл у Канаді, а потім мають бути переслані в Европу.

Ґенерал Дух видно домагався допомоги для цієї польської армії від американського уряду. Каже ґенерал, що американський уряд уже обіцяв добровольцям ріжний воєнний матеріял, як повзи, гармати, рушниці, тощо.

ДВІ АМЕРИКИ.

Виступив на конференції двісті провідничок жіночих клюбів Нової Англії д-р Мелколм Бойд Дана, президент одної колеґії та визначний південий виховник, зо закликом, щоб жінки північних стейтів зробили щось у справі страшної суспільної й господарської відсталости полудневих стейтів. Як не зробиться нічого, говорив виховник, то в цілій Америці настане фашизм.

Говорив він, що не може бути Нова Англія здорова, коли полудневі стейти хворі.

Хоч проф. Бойд Дана не сказав цього виразно, але він видно виходить з погляду, що коли не зарадити відсталості південних стейтів, то вони легко заразять своєю відсталістю решту Злучених Держав і доведуть в цілому краю до фашизму. Його погляд на фашизм як на недугу йде радикально в розріз з поглядами людей, які вважають демократію недугою, а фашизм здоровим станом.

МОЯ ХАТА ЗКРАЮ?

Проф. Бойд Дана виходить зо заложення, що, коли новоанглійські стейти займуть становище, що їх нічого не обходить господарський і суспільний стан південних стейтів, то цілі Злучені Держави будуть незадовго жертвою фашизмом.

Оноді виголосив у Гайд Парку, в приявності президента Рузвелта, Френк Вилсон, проповідник місцевої єпископальної церкви, проповідь, в котрій виводив, що Злучені Держави своєю політикою байдужности до долі світу довели цей світ до його теперішнього критичного стану.

Артур Кестлер мадярський громадянин, що став американським письменником, описує в своїй книжці під наголовком „Scum of the Earth" (себто „шумовиння землі") положення в Франції в передодні останньої війни. Представляє він мимоходом упадок французької републики, а упадок приписує передовсім байдужности урядників до долі населення.

БРЕХНЯ И ПРАВДА.

У той саме час, коли Ґайда закликав у своїй ґазеті італійців перебрехати британійську пропаганду й запевняв їх, що вони добрі брехуни, бо мають добру уяву, на врочистім закритті наукового конґресу, скликаного з приводу ювилею Шікаґовського університету, президент того університету Роберт Гочинс закликав американських учених „оживити правди".

Коли до слів Ґайди додати ще памятні слова Гітлера, що народ легко повірить у брехню, якщо ця брехня велика, то теперішня війна закраває на боротьбу таборів, з котрих кожний інакше дивиться на справу правди й брехні.

У ЧОМУ ОБОРОНА?

У своїх замітних словах на тій самій врочистості Роберт Спровл, президент Каліфорнійського університету, говорив:

„Злученим Державам грозить кромі загрози з боку сили на міжнародній полі не дрібна група високо освічених людей, але великі маси громадян, що не мають освіти".

„Найвищим обовязком громадянства й вивінованої вставови (університету) є захоронити виховання від посягань надстейтових чинників, без огляду чи це націстичні, фашистівські чи комуністичні.

„Освіта має дістати право служити лише одному панові, а цим паном має бути правда".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СОЮЗОВЕЦЬ, ЩО ДОБРОВІЛЬНО ПІДНОСИТЬ ПЕРЕДПЛАТУ, ЩОБ РАТУВАТИ РІДНУ ПРЕСУ.

Не легко щось збудувати, але зате легко втратити надбане. Таке приходило мені на думку, коли я читав ті статті в „Свободі", що представляли нам катастрофальне положення чужомовної преси в Америці, а також і української. Для мене стало ясним, що коли „Свобода" звертається до своїх читачів, а в тому і до членів У. Н. Союзу, з такими закликами, щоб ратувати рідну пресу, то це вже не добре. Це вже означає таке ґрізне положення, яке мусить заставити до надуми кожного з нас, що дорожить рідним словом, що кожного дня жде на рідну газету і ті вісти, які вона приносить, а яких звідки інде не можна дістати. Мені здається, що в тій справі мусимо забрати голос ми всі, що є членами У. Н. Союзу, бо наша організація не може обійтись без своєї ґазети. Мусять сказати слово і ті всі, що є симпатиками „Свободи". А те слово може бути тільки одне: Не допустимо за ніяку ціну до того, щоб впав наш рідний часопис!

Мусимо дати запоруку, що коли треба часописові матеріяльної допомоги, то ми її дамо. Ось така відповідь мусить вийти в першу чергу від членів У. Н. Союзу, до котрих і я належу. Тепер платимо за часопис 30 центів на місяць. Від того часу, як була означена та плата американські часописи, що мають сотні тисяч передплатників, а то й міліони, збільшили передплати, а навіть деколи і подвоїли, як це бачимо в Ню Йорку. Це зробила преса, яка має річно грубі міліони з бизнесових оголошень, яких чужомовна преса не дістає взагалі, або дуже а дуже мало. Далі треба мати на увазі, що все дорожіє теж і при видавництві ґазети. Таке не минає і української ґазети. Дехто каже, що конвенція У. Н. Союзу ухвалила, то так має бути. Значить, хай Союз доплачує з каси. А я кажу, що так не може бути, бо над Союзом є контроля, яка добре глядить, куди ідуть гроші. Сама державна влада контролює. Союз має гроші, то правда, але на свої цілі. То колись так було, що можна було розпоряджатись свобідніше, а тепер того нема. Газета виходить по добрій волі членів. Її спомагає Союз, бо він без газети не може обійтись з бизнесового боку, а ми, члени, потребуємо цієї рідної газети, бо вона нам подає те, що є потрібне для нашої душі й нашого серця, а чого не можемо знайти дейнде.

Зі свого боку, як член У. Н. Союзу, що дістає „Свободу", заявляю, що збільшаю від нового року добровільно свою передплату на $1.50. Мені здається, що коли додамо до „Свободи" денно якого пів цента, то чейже не збідніємо, а таким простим способом вратуємо її існування. Не можу припустити, щоб ми могли допустити до загибелі чи впадку найстаршої української газети в Америці. Щоб сказали на те ті наші піоніри, що платили в початках по $5, а то й $10 місячно, щоб вдержувати видавання „Свободи", хоч вона тоді виходила тільки двічі в місяць?

В. Хоміцький,
член 361 від. У. Н. Союзу в Ню Йорку.

СЕНЗАЦІЙНИЙ ЯПОНСЬКИЙ ГОЛОС

В японськім тижневику „Нюз Вік", котрий виходить у Токіо і часто висказує опінію урядових японських кол, появилась сензаційна стаття, що по появі тижневика, коли він находився вже в кіосках, японська поліція ще його не конфіскувала.

У згаданій статті пишеться, що положення з надходом третього року війни не представляє ясно цього, що німці, разом з їхніми помилковими плянами зістали вже переможені. Та ясне є вже нині, що при кінці третього року війни перемога буде по стороні аліянтських потуг. Без огляду на те, які пляни накреслено в Німеччині і з якою докладністю Гітлер їх не накреслив би, є вже тепер стверджене, що навіть Гітлер помилився в своїх обчисленнях і плянах підбою світа. Ось так говорить автор згаданої статті. Другий рік війни — пише він дальше — доказав, що Гітлер помилився, припускаючи, що німецьке летунство потрапить розбити Велику Британію і приневолити її піддатися Німеччині. При кінці другого року війни бачимо, що британійське летунство є значно сильніше ніж було в першім році конфлікту; воно є в стані тепер у кожній хвилині атакувати найважливіші об'єкти в Німеччині і в окупованій Франції.

Гітлер, без сумніву, бачить ґрізну, мілітарну небезпеку, в якій тепер находиться, але ще більше ґрізна небезпека грозить Німеччині в окупованих державах, де всі пляни націстівського „нового ладу" рішучо зістали відкинуті.

Попереднє видання „Нюз Вік" з 30. серпня містило апель до „японських і американських дипломатів, щоби взялися до уложення американсько - японських взаємин в дусі компромісу і згоди в цілі положення помочи над пропастю, яка поглиблюється між Японією й Злученими Державами. Тижневик піддає гадку, щоби перший крок у тім напрямі зробила Японія, та щоб японський уряд перестав вірити, що Злучені Держави не повинні мати ніяких інтересів на Далекім Сході.

ЮВИЛЕЙ КУХАРЯ. — Тисячі людей відгукнулися на 75-літні уродини „Оскара з Волдорфу", як популярно називають Оскара Чіркого, що 48 літ служить кухаром у нюйорському готелі Волдорф.

Як Поширюють Історію України?

(У тій рубриці подаватимемо імена тих осіб чи товариств, що будуть закуповувати Історію України для американських інституцій чи американських визначних людей).

Гартфорд, Конн. — Павло Курко переслав $16 на чотири примірники „Історії України" М. Грушевського англійською мовою. А то: 277 від. У. Н. Союзу купує два примірники для бібліотек: міської й стейтової, а по одному примірникови П. Курко і В. Дерлиця.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ОЗОН ПАРК, Н. Й. — Збори Тов. Вільна Україна, від. 200., в місяці жовтні змінено на пятницю, 3. жовтня, в год. 6:30 ввечір, в льокали С. Малафія, 90-14 — 95. Еве., Озон Парк. Зміну ухвалено на останніх зборах з причини підприємства Товариства в дні 11. жовтня. Дальші збори будуть відбуватись, як бувало. Всі члени і урядники обовязково повинні явитись на цих зборах, щоб полагодити все відносно балю. Ні один з нас не повинен уникати від наданої йому праці, а неприсутній на цих зборах буде уважатись якраз за такого. — Н. Господарець, предс.; В. Нісик, секр.; О. Коцюній, касієр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64., відбудуться в суботу, 4. жовтня, на St. Boniface Hall, 435 Main St., Paterson, N. J., в годині 7. ввечір. Просимо всіх членів, аби були присутні. — Іван Верхолюк, предс.; Сергій Вінярський, кас.; Іван Бурнас, секр., 136 Jewel St., Garfield, N. J.

ПО БОЯХ. — Російська світлина, що, мовляв, представляє побоєвище, на котрому російські технічні знавці оглядають оставлені там німецькі машини.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

А. Мельник, Ню Бритен, Конн. — Ваше нове замовлення на суму $23 на нові три примірники „Історії України" М. Грушевського й інші українські видання в англійській мові ми одержали і щиро дякуємо за те, що так дбаєте про поширення знання про Україну і український нарід.

Коло 60 відсотків єгипетського хліборобського населення не посідає навіть одного акра землі.

Чай, який відомий був на Далекім Сході вже в дуже давних часах, привезено до Европи в 1610 році. Привезли його голяндські кораблі Товариства Східних Індій. Франція зачала вживати чай в 1636 році, Росія в 1638, а Англія в 1650 році. До Польщі спроваджено чай в 1680 р. на двір короля Яна III.

DEFENSE BONDS QUIZ

Q. How do I get the highest return on my investment in Defense Savings Bonds?

A. By holding each Bond for its full term of years you will secure the full maturity value. A Defense Savings Bond of Series E increases in value 33 1/3 percent if held for 10 years.

Q. Is the Government concerned over whether I buy my Defense Savings Stamps at post offices, banks, savings and loan institutions, retail stores, or elsewhere?

A. No. The Government is interested in having as many persons as possible take a hand in the National Defense Program. Toward that end the Treasury is making Bonds and Stamps available for purchase in the largest number of places possible.

NOTE.—To buy Defense Bonds and Stamps, go to nearest post office, bank, or savings and loan association; or write to the Treasurer of the United States, Washington, D. C. Also Stamps now are on sale at retail stores.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ.

ВИЛКС БАРІ, ПА.! ПОВІДОМЛЕННЯ!

Отсим повідомляється всіх членів Братства св. Івана Хрестителя, від. 223 У. Н. Союзу, в Вилкс Бери, Па., що

ЗВИЧАЙНІ МІСЯЧНІ ЗБОРИ

:——::——: відбудуться :——::——:

В НЕДІЛЮ, 5. ЖОВТНЯ (OCTOBER 5, 1941)

ЗАРАЗ ПО СЛУЖБІ БОЖІЙ В ЦЕРКОВНІЙ САЛІ.

Всі члени обовязково мають бути на цих зборах, бо на них буде говорити заступник предсідника У. Н. Союзу **п. Г. Герман**, в дуже важній справі, яку всі члени мусять обговорити і вирішити. 227-8

Уряд відділу.

ПОВІДОМЛЕННЯ!

для відділів У. Н. Союзу з Сиракюз, Оборн, Фултон, Менчестер, Дургевилл, Ром, Ютика, Геркімер і Лител Фолс, Н. Й.

——: Подаємо до відома, що :——

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

відділів 39, 317, 38, 202, 283, 263, 340, 188, 121, 472, 58, 192 і 330

:——::——: відбудуться :——::——:

У НЕДІЛЮ, 5. ЖОВТНЯ (OCTOBER 5, 1941)

у годині 2. пополудні.

НА ПАРОХІЯЛЬНІЙ ГАЛІ

CORNER OF FIRST AND CATHERINE STS., UTICA, N. Y.

На ці збори повинні приїхати обовязково урядники, а також делегати згаданих відділів. Таксамо запрошується членів з ближчих місцевостей, щоб прибули на збори. На зборах будуть присутні головний предсідник **М. Мурашко** й організатор **А. Маланчук.** Вони розкажуть нам про біжучі важні Союзові справи, а тому на зборах не повинно бракнути ані одного урядника чи делегата з поданих тут відділів. 204, 227

Окружний Комітет Відділів У. Н. Союзу.

ВІСТИ З ДІТРОЙТУ

Рух у фабриках.

Хто не знає про Дітройт? Де ви не побачилиб автомобіль, знаєте, що він зроблений в Дітройті, або в його околиці. Тому декотрі люди думають, що коли не можна дістати праці вдома, то в Дітройт знайдуть її напевно: І зі всіх стейтів їдуть до Дітройт. Останніми часами наїхало стільки, що не мають де мешкати. І на це тепер засідає спеціяльна комісія та розслідджує справи.

Фабрик в Дітройт не бракує. Роблять автомобілі, літаки, тенки. Роблять і зброю та амуніцію. Здавалосяб, що праці для всіх подостатком. Та, на жаль, так воно не є. Багато людей ще і нині є без праці. Багато її втратило через страйки, „юнійне сіньоріті" і т. д.

Місцеві ґазети.

Кожна більша українська кольонія повиннаб мати свою місцеву українську пресу. Певно, що ніхто не є проти того. Та, на жаль, американські українці так байдужніють щодо своєї преси, що відтягаються платити навіть за „Свободу", як їх вписуємо в члени до Союзу. Щож доперва говорити у такім положенню про місцеву пресу?

До недавна було в нас аж дві ґазети. Одну видавав наш славний Починок. Кому то він не посипав перцю поза шкіру!!! Писав як умів, а що не вмів писати, то, очевидно, критикував усіх і вся. Свого часу він навіть помістив був лист Мостового, де той вихвалювався, що „Ди Авр" в Ню Йорку — має за собою Починка!

Та тепер таки прийшов і Починкови кінець. Всю писанину, як друкував Починок у своїй „Порі", набирав він з поляком Васілевським — руками. Лайнотайпу не мав. Бувало сколектує $5.00 на ґазету. Куплять ковбаси та горівки і цілий тиждень набирають ґазету. В суботу надрукують, сколектують другу пятку, а тоді беруться за друге число.

Та є у нас ще і другий український друкар п. Муляр. Він має деякі друкарські машини і друкує оголошення, афіші і т. д. До нього перейшов тепер Васілевський, а що сам Починок матеріял на 4 сторінки і за два тижні не зложив би, бо не довиджує, так, хотячи, чи не хотячи, зрезигнував з редакторства і видавництва і „Пора" вже не виходить. Сам Починок, як кажуть, дістав роботу у фабриці і добре заробляє.

Другу ґазету „Батьківщину" видавав п. С. Фік. Він приїхав з Ню Йорку з великим ентузіязмом. Купив друкарню від п. Бека за $2,500.00, а ґазету „Українська Зоря" перехрестив на „Батьківщину", стаючи відразу редактором і видавцем.

Історія цеї друкарні має свою славу.

Организував цю інституцію адв. І. Кузь. Це мала бути першорядна друкарня, де мали друкуватися книжки, музичні ноти, часописи та всякі друкарські роботи.

І люди дали гроші. Хто що міг: По $25, 50, 100, 200, 500, а деякі по тисячі й більше.

Був вже цілий уряд, головний редакторський штаб, а навіть друковані шери. Всьо йшло вгобу і вперед. Та по році п. Бек, як редактор цеї видавничої спілки купив всьо на лицитації, — мабуть за $2,000, чи щось подібне.

Та і Бекови не йшло. На останку, як я вже казав, продав п. Фікови. Тепер скликано всі організації, щоби перебрали видавництво. Знова мова про нові шери.

Ось така то доля української місцевої преси!

Українські церкви.

В Дітройті ще найліпше поводиться українським церквам. Ми не раз чули, як то церкви заходили у великі довги. Священики не могли собі дати з тим ради. Колекта була бідненька. Катедратик не платили. А часом то і парохови на „пейду" не вистарчало.

Та настали нові часи. До нас прийшли молоді священики. І показався новий успіх. І так о. Тиханський показав, що не лише можна утримувати цілоденну українську школу зі всіми признаннями шкільної ради, але щоб мати більше українських школярів, він купив автобос і всіх діточок приводить до школи і відвозить.

Від кількох літ почав рівнож збирати фонди на будову нової церкви в Гемтремку. Кажуть, що збірка тепер виносить близько $100,000.00. Будову вже розпочато в прекраснім українськім стилю, на взір св. Софії в Царгороді. Свято угольного каменя назначено на 19. жовтня.

Поза школу та церкву не забув наш отець і про літні прогульки для дітей. При щирій співпраці парохіян купили недавно величезну фарму, недалеко Дітройту, з будинками, озером, лісом і т. д. за 15 чи 20 тисяч долярів. І на друге літо українські діти зможуть безпечно виїхати на добрі вакації-прогульки, та може і на українські курси.

Ось поступ!

Церква в Дітройті на Кліперт евню — знаходилася в страшних довгах. Кажуть, що сума переходить вартість церкви і не виносила четвертини довгу. Люди здвигали плечима, кажучи, що мабуть всьо пропаде.

Від двох літ є у нас парохом о. С. Побуцький. І хто сподівався, що він сплачуватиме катедратики і проценти, довги, та поладнає справу так, що нині всьо знаходиться в порядку. Люди до церкви горнуться, платять колекту та інтересуються церковними справами. Рік тому купили гарний дім для сестер-учительок, а цього року — парохія купила величезний будинок за $10,000.00 готівки, де приміщено цілоденну українську школу.

Чи не добра робота?

Православна церква.

В Дітройті були ріжні спроби створити українську православну парохію на протязі останних 10 років. Приїздило кількох священиків. І по кількох місяцях такий священик втікав, не оглядаючись. Казали, що в Дітройт нема православного ґрунту.

Від кількох літ приїхав сюди о. Бойко. По короткім часі купив будинок Вуйцікового Банку. Хтож того банку не знає...? Чимало там пропало українських грошей?

Всі сумнівались, щоб з цього що вийшло.

Та о. Бойко не дав за вигране, бо будинок дуже добре сплачується і є готівка в банку.

Політика в Дітройті.

У нас все жива політика. Як не стейтова, то судова, або федеральна. Цього року надходять міські вибори на 7. жовтня.

Міська Рада, або так званий „Ковнсил" складається з 9 членів. Їх вибирають безпосередно.

Та цього року стався у нас скандал. Місто за помочею федерального уряду будує т. зв. федеральні помешкання. Розуміється, що всякі контракти ухвалює міська Рада. І ухвалили щось 20 міліонів на одну таку будівлю, де контракт дістала фірма з Шікаґо.

Коли вже контракт на будову зістав підписаний, зачали ріжні контрактори сваритися. І нитка по нитці вийшло, що трьох радних, що голосували за цим контрактом, взяли величезні хабарі.

Прийшли оскарження, суд і вкінці трьох цих консельманів скинули і засудили їх на вязнічні кари.

Розуміється, що це наробило багато галасу. А це збільшило заінтересовання виборами. Є опорожнені три місця в Раді. Радний такий бере $5,000 річно. Не один політикер хотів би бути радним, а нагода абинеяка...

По між шістьома позісталими радними, що є далі леґальними радними, є два старих — одному здається 80, а другому близько 70 літ. Обидва не дуже здорові. Та всі шість кандидують на поновний вибір. Питання, як поставиться до цього публика.

Над цим питанням застановляються і нові кандидати. І на девять місць, кандидатує аж 122 кандидатів. Є в чім вибирати.

З українців — на жаль — нема нікого на лісті. А була мабуть золота нагода. Та ми справу заспали...

Поміж кандидатами, а нам добре знані і не знані, є старі політикери, є і новики. Є і люди нам прихильні. Тому треба нам застановитися на кого як раз голосувати...

Вибрати треба 9 людей. Перед виборами всі вони відносяться до нас дуже ввічливо і обіцяють всьо. Питання, чи вони ці обіцянки запамятають по виборах.

Треба вибрати добрих, розумних, та чесних горожан.

Добре булоб, щоби поміж старшими політикерами мати хоч кількох молодших. Може вони внесуть молодого духа та молодої крови.

Для нас українців на попертя заслугує адвокат Джеймс Е. Фрейзер. Він є дуже популярний та знаний поміж українською молоддю. З нашою справою добре обзнайомлений. І то важне, що має вигляди на вибір. Голосуючи на нього — здобудемо собі доброго приятеля в міській раді, як рівнож молодого адвоката поміж членами ради.

На майора міста кандидує вісім осіб. Поміж ними є два поляки, один суддя, бизнесмени, та інші політикери. Всі вони хотілиб бути майором міста Дітройт, а $15,000 на рік — це гарна платня!...

Теперішній майор Джефрейс — не робить ніякої кампанії, бо нема його вдома. Він поїхав як представник уряду — до Полудневої Америки, де є конвенція майорів Полудневої Америки, та де він має репрезентувати як мейор міста Дітройт — цілі Злучені Держави.

Ми вважаємо, що це припала велика честь нашому мейорови, але власне використовують його неприсутність, ідучи проти нього.

Майори міста Дітройту не все були прихильні українцям. Декотрі навіть нас не знали. А декотрі то лише приходили їсти українські голубці та борщ. Але коли що треба було дати українцям, то масненько збували нас з нічим.

Один з таких бувших мейорів знав навіть українське слово „дякую". І він дякував „Майкови" Ковалеви за голубці... І на тім кінчилася вся його політика та добродійства зглядом українців. Він тепер власне стане перед суд за хабарі.

Мейорови Джефрейсови не можна цього закинути. Він як приходить на українські запрошення — то витягає пару долярів і дає на школу, або інші українські установи. А за борщ не дякує...

За його урядовання — дістав один з українців роботу як інспектор при стріткарах, двох українців примістили в Депаратаменті Здоровля, дано посади при шпиталях двом чи трьом, а кільком дівчатам як стенографкам.

При поліції маємо своїх 3 чи 4 репрезентанти. При стріткарах маємо 10 чи 15 кондукторів. В Департаменті Публичних Робіт — є добра репрезентація. В Комісіях міста — як почесні члени є два наші члени: д-р Галушка і п. Стельмах.

Всьо це ми здобули за урядовання мейора Джефрейса за останні два роки. Дехто сподівавсяб більше. Може дехто є і заведений, бо сподівався великого джабу. Але колись ми нічого не мали.

Отже — чи не ліпше затримати все це, що вже маємо ніж ризикувати?

Думаю, що українська публика зрозуміє це добре і буде голосувати на Джефрейсена. Він був добрий для міста, добрий для робітників, добрий для юнії. Добрий для нас.

Военний настрій.

Як у цілій Америці, так і в нас є вже военний настрій. Всі питають, як це все скінчиться? Що станеться? Що буде з Україною?

Думки висловлені п. Шустакевичом в недавнім числі „Свободи" є думками українського загалу в Дітройті. Всі хотілиб щось робити, але не знають як почати.

Є багато запитів, а навіть нарікань, чому Конгресовий Комітет нічого не робить.

Інші знову думають, що якби воно не було, а треба нам буде фондів. Треба буде гроша. А збирати його тепер лекше ніж буде пізніше, коли прийде друга депресія...

Перші початки такого приготування дав Укр. Демократичний Клюб в Гемтремку. На останніх зборах ухвалено заложити Залізний Фонд, з якого можна буде виасиґновати на ріжні наші цілі. Зібрано на початку $200. До року фонд має мати не менше $1,000.

Ось добрий початок!

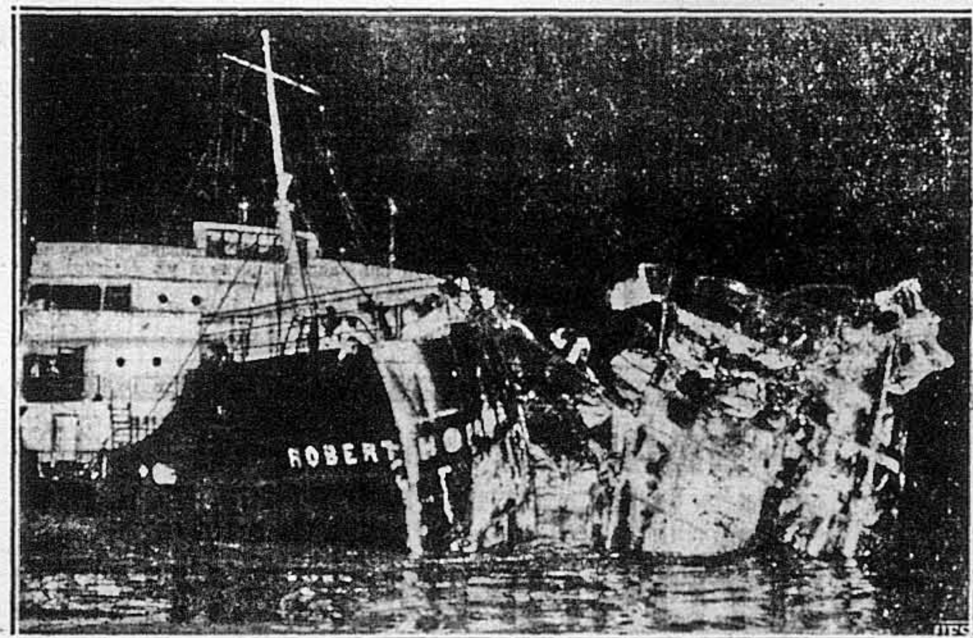
Рух в Союзових Відділах.

Союзові відділи не проявляють наразі великої діяльности. В нас ще літо не минуло і люди виїзджають на фарми за грибами, городовиною та яйцями. Трудно, кого здибати в дома в неділю.

Найбільше діяльности проявили відділи ч. 94, 292 і 75 в тих останніх місяцях, бо до них прийшло по кілька нових членів. Решта відділів чекає на зимову пору.

Треба нам зими, або організатора, і то доброго.

Кореспондент.

КОРАБЕЛЬНА КАТАСТРОФА В НЮЙОРСЬКОМУ ПОРТІ. Оноді зударилися зо собою нафтовий цистерновий корабель „Роберт Е. Гопкинс" та вуглевий корабель „Джейсон". Нафтовому кораблеві просто відрубано перед (це показано на лівій стороні світлини). Підчас зудару зчепилися зо собою ланцюхи якорів. З 87 людей залог кораблів ніхто не дізнав ніякого тілесного ушкодження.

ТАРЗАН, ч. 412. Дивна пропозиція.

Вбивши Баскома Шарпа дикуни на чергу взяли Тарзана. Ніщо вже не могло врятувати Тарзана, хіба його якийсь надзвичайний підступ.

Він заговорив до Слави, команданта розстрільної чети: „Я також командант. Це булоб почесно, якби я згинув з твоєї руки".

Ватажок дикунів був тим приємно вражений. „Пан з паном знається...". Він звелів своїм лучникам відступити на бік.

Тепер, цмокнувши губами, він витяг стрілу і наложив її на тятиву. Вінжеж був найкращий стрілець з усіх. Він не схибить.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 16. вересня 1941. року помер довголітній предсідник і член Бр. св. Михаїла, від. 159. У. Н. Союзу, в Скрентон, Па.,

МИКОЛА МАСЛЯК.

Покійний походив зо села Семиківці, повіт Галич, Галичина. Прожив 58 років. Оставив в смутку жену Анастасію, чотири сини й одну дочку, д-ра Григорія Семка, Івана і Михайла, дочку Анну і одного внука.

Покійний був добрим українцем і добрим предсідником нашого від. 159. У. Н. Союзу і касієром нашої гр.-кат. парохії св. Володимира в Скрентоні через 10 літ.

Похорон відбувся в пятницю, 19. вересня, з гр.-кат. церкви св. Володимира на парохіяльний цвинтар у Скрентоні, Па.

Нехай земля Вашингтона буде Йому пером!

М. Камінський, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МЕНВІЛ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181., відбудуться в неділю, 5. жовтня, в годині 2. пополудні, в У. Н. Домі, Компилай Гил. Обовязком всіх членів прийти на означений час. — Ю. Ясінчук, предс.; П. Тиняк, кас.; П. Черкас, секр.